

КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

Година LXV

Београд 2018.

Број 3–4

РАСПРАВЕ И ЧЛАНЦИ

811.163.41'367.625

811.163.41'366

https://doi.org/10.18485/kij.2018.65.3_4.1

САЊА Ж. ЂУРОВИЋ*

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Катедра за српски језик

Оригинални научни рад

Примљен: 05. 11. 2018.

Прихваћен: 15. 11. 2018.

НЕКИ АКТУЕЛНИ ПРОЦЕСИ У МОРФОЛОГИЈИ ГЛАГОЛА**

Предмет рада јесте опис актуелних процеса у морфологији глагола који се јављају као резултат упрошћавања и унутарјезичких промена, с једне, и страних утицаја, с друге стране. Неки од процеса који ће у раду бити описани јесу смањење броја глаголских времена за прошлост у оквиру појединих функционалних стилова. Ограничена је употреба имперфекта и плусквамперфекта у савременом српском језику. Као резултат упрошћавања и економичности дошло је до укидања бројних глаголских дублета у корист једног облика. У релативно нове процесе убраја се и све чешћа употреба перифрастичног футура I, са конструкцијом *да + презент* уместо инфинитива. Промене у глаголском систему настају и као резултат страних утицаја, али је у конјугацији глагола тај утицај маргиналан, јер су то, већином, глаголи који се адаптирају на *-ирати*, *-исати* и добро се уклапају у конјугацију.

Кључне речи: морфологија, глагол, српски језик.

* sdjurovic74@gmail.com

** Рад је представљен у секцији постера на XVI Међународном конгресу слависта у Београду 2018.

1. Током језичког развоја долази до многих промена унутар језичког система, мада су промене у морфолошком систему много мање него у другим граматичким сферама. Предмет рада је опис актуелног стања у морфологији глагола, али такав да ће у овом раду бити представљени само резултати процеса. Актуелно стање биће разматрано у односу на стање у традиционалним граматикама које је описано у радовима А. Белића (1999) и М. Стевановића (1991). Циљ рада биће преиспитивање статуса граматичких категорија глагола и указивање на два типа промена, као и обједињавање резултата добијених на основу појединачних радова и докторских дисертација које су као предмет истраживања имале питања глаголске парадигматике и глаголских категорија. Крајњи циљ јесте опис стања у морфологији глагола који ће послужити истраживачима као упориште у будућим анализама.

2. Глаголи имају највећи број граматичких категорија у односу на друге врсте речи (лице, род, број, време/начин, гл. вид, гл. род, поларност). Савремено стање у вези са глаголским категоријама већином је непромењено и стабилно, само су поједине категорије више анализирани и расветљене.

2.1. Категорија вида подробније је описана и анализирана у односу на традиционалну граматiku. Показана је сва сложеност ове категорије и описан историјат истраживања ове категорије. Изнова је у радовима оживљена монографија Ђ. Грубора (1953), бројни радови о виду из других словенских језика и показано је како је категорија гл. вида као морфосинтаксичка, лексичка и семантичка категорија одавно заокупљала пажњу лингвиста, али и да интересовање за испитивањем ове категорије не престаје. У савременом српском језику категорија глаголског вида осим што је изнова постала веома актуелна и у србистици, али и у контрастивним истраживањима (Новаков 2005), ово питање отворило је и друга сродна питања. То су питања о двовидским глаголима (Спасојевић 2015), о видским парњацима (Ђуровић–Спасојевић 2014), глаголима без видског пара (Ђуровић 2017б), процесима перфективизације и имперфективизације (Шарић 2011; Драгићевић 2015; Стојановић 2016) и слично. Показана је сва сложеност гл. вида као општесловенске категорије, али и специфичности категорије у српском језику.¹

Глаголи који се међусобно разликују само по категоријалном видском обележју чинили би видски пар, међутим, то би представљало идеализовану слику у језичком систему, а реално ови односи су много сложенији. Када је реч о видским парњацима, у литератури се најчешће само теоријски разматрају питања перфективизације и имперфективизације, улоге префикса у перфективизацији и сл., док се анализа видских парњака на конкретним примерима ретко среће. Чињеница је да је питање видских парњака и теоријски замагљено, јер се срећу различите дефиниције и приступи у одређењу шта је то видски парњак: да ли су то аспектуалне варијанте једне лексеме или су посредни ипак две лексичке јединице (Ђуровић–Спасојевић 2014: 183–184). Ова сложена и интересантна питања

¹ Више у Грицкат 1984–1985, Стакић 2010, Ђуровић–Спасојевић 2014, Спасојевић 2015 и сл.

делом су обрађена и у три одбрањене докторске дисертације (Спасојевић 2015; Стојановић 2016; Ђорђевић 2018), као и у појединачним радовима.

2.2. О категорији броја у србистичкој литератури расправљало се само у вези са именицама. Неки новији радови показују да се код глагола ова категорија другачије остварује. Семантички аспект категорије броја код глагола нигде се не спомиње иако је у страној литератури о томе писано. Глагол у инфинитиву нема ни једнину ни множину и број је код глагола директно у вези са категоријом лица (нпр. *пишем : пишемо*).²

2.3. О односу глаголских категорија према категоријама именских речи (именицама, заменицама и придевима) пише Прањковић (2013: 39–49). „Једна од битних разлика између глагола и именских ријечи је категоријално устројство. Именским ријечима својствене су категорије рода или моције (тј. трородности), броја, падежа, лица и ступња, а глаголских категорија има двије у много чему битно различите врсте. Прву врсту таквих категорија можемо назвати унутрашњим глаголским категоријама. То су категорија вида и (не)пријелазност, од којих ниједна није својствена именским ријечима. Остале категорије називамо вањским глаголским категоријама, јер оне нису својствене глаголу као ријечи, него су својствене појединим глаголским облицима. То су категорије времена, начина, стања, броја и лица” (Прањковић 2013: 43). О статусу категорија и њиховој хијерархизацији није пуно писано и ови радови значајни су за морфолошка истраживања.

2.4. Категорија времена је подробније описана у радовима у вези са грађењем појединих гл. времена, али и статусом појединих облика. Детаљније је описано грађење презента, презентске основе и императива (Николић 2000; Николић 2007; Стакић 2010). Као најмлађе време у систему глаголских времена, у футуру се јавља и највише новина и одступања која се код других гл. облика не региструју. Потпуно некритеријално футур се убраја и међу сложене и међу просте глаголске облике, без икаквих објашњења. Таквим приступом се дестабилизује морфолошка норма и укидају се јасни морфолошки критеријуми о грађењу глаголских облика који су засновани на принципу грађења. Прости облици граде се од основе и наставака, а сложени од помоћних глагола и неког неличног гл. облика. Прости футур, уколико постоји, ограничен је само на глаголе са *-ти*. Сложени футур обухвата све глаголе и нема ограничења. Негирани облици футура, такође, имају само сложене облике. Сложени футур је мање ограничен и синтаксички и семантички.³ Јасно је да само сложени футур задовољава критеријум свеобухватности глаголске парадигматике, док је прости футур прилично ограничен у систему. У литератури очито долази до мешања два критеријума – морфолошког критеријума о грађењу гл. облика и критеријума писања који је секундаран и подређен критеријуму грађења (Ђуровић 2017а: 181–190).

² Више о томе у Пети 2002: 161–179.

³ О томе више у Ковачевић 2015: 11–46.

3. Резултати глаголских процеса биће описани према два типа поменутих промена, и то као:

- а) упрошћавање и унутарјезичке промене у систему и
- б) промене услед страних утицаја.

3.1. Упрошћавање и унутарјезичке промене у систему.

3.1.1. У савременом српском језику дошло је до смањене употребе глаголских времена за прошлост у оквиру појединих функционалних стилова. Од четири прошла времена перфекат и аорист се јављају у свим функционалним стиловима, док су плусквамперфекат и имперфекат сужени претежно на књижевно-уметнички стил и стилски су маркирани. Имперфекат се у појединим говорима јавља уобичајено и у разговорном стилу, а неки романи су у целини написани имперфектом. Важно је статус и фреквентност глаголских облика посматрати у оквиру свих функционалних стилова, а не само на основу разговорног и публицистичког стила изводити закључке. Као резултат несагледавања свих функционалних стилова у неким новијим граматицама бележи се непостојање имперфекта и сужена употреба плусквамперфекта. Оба облика имају своје место и функцију у систему глаголских времена.

3.1.2. Као резултат упрошћавања и економичности дошло је до укидања бројних глаголских дублета у корист једног облика. Највећи број укидања дублета забележен је у презенту (нпр. **бријем**/бријам, **зидам**/зиђем, **клизам**/клижем, **шетам**/шећем и сл.) и у аористу (нпр. **дах**/**дадох**, **знах**/**знадох**, **стах**/**стадох**, **хтех**/**хтедох** и сл.). Поменућемо и убедљиву превагу аориста по I врсти у оквиру читавог глаголског система. Долази и до семантичког или функционалног разједначавања дублета где се у зависности од функције користи по један облик (нпр. *увела* ружа / цвет је *увенуо*). Код медијалних глагола који означавају стања, а који имају двојак облике у радном гл. придеву, системски облик, а то је облик по III врсти, јавља се само као радни гл. придев, а несистемски облик, облик по I врсти, јавља се као једини у атрибутој функцији и најчешће алтернативно као радни придев, али некада и фреквентнији као глагол. Где је могуће попридевљавање увек се јавља само облик по I врсти (нпр. *увео*, *мрзао*, *промрзао*, *замрзао*, *смрзао*). Анализирани глаголи нису усамљени, таквих глагола има још, као на пример (-)киснути (дублет у радном гл. пр. *киснуо*/*кисао*), где је дошло до попридевљавања облика *покисао*, *-сла*, *-сло*; гл. *нагнути* (*се*) (*нагнуо*/*нагао*), облик *нагао* користи се као придев (нпр. *нагао* човек), а као глагол чешће је *нагнуо* (нпр. *нагнуо* се преко стола); глагол *огрезнути* (радни гл. пр. *огрезнуо*/*огрезао*), у РСАНУ постоји одредница *огрезао*, *-ла*, *-ло* у прид. служби: р. пр. од *огрезнути*. Пошто је радни гл. придев издвојен у речнику као посебна одредница, то указује да је на граници посебне лексеме и глаголског облика (Ђуровић 2015а: 297).

Резултат упрошћавања јесте и експанзија форме *дићи* (у мањој мери и *маћи*) (а посебно у аористу и радном глаголском придеву) на рачун форме *дигнути* (одн. *макнути*), с једне стране, а експанзију презента на *-нем* (по III врсти) гла-

гола типа *лећи, рећи, срести* и сл., дакле *легнем* (без потврда за **лежем*), *рекенем, сретнем*. Глаголи са двојаким обликом инфинитива по првој и трећој врсти имају доследно презентске облике по трећој врсти, а инфинитивни облици су много чешћи по првој врсти. Неки од ових глагола (нпр. (-)*б е ћ и, (-)д и ћ и, (-)с т и ћ и) имају у свим глаголским облицима само по једну глаголску форму (нема двојаким облика), и то презентске облике само по трећој врсти, а инфинитивне облике само по првој врсти, осим трпног гл. *придева* који је код свих гл. овог типа само по трећој врсти (Ђуровић 2015а: 301).

Гл. прилог *прошли* „код добрих писаца” јавља се само од свршених глагола, а данас се код глагола на *-сти* (инф.) типа *пасти – падох, срести – сретох* и сл. овај облик гради искључиво од измењене основе, тј. оне коју имамо у р. гл. *придеву: навиши, саплевиши се, севиши, сревши* и сл. (Николић 2009: 13–25).

3.1.3. У традиционалној граматици имамо различите приступе неправилним глаголима, па док се код Белића користи термин *неправилни глагол* и ови глаголи се доследно издвајају, код Стевановића се каже да нема неправилних глагола већ само глагола са *нерегуларним односом основа*. Подељена су мишљења, па по једном схватању, *неправилни* су само они глаголи који творе своје облике од *суплетивних основа*, и то су *бити – јесам/будем, хтети-хоћу, ићи-идем, слати-шаљем* и сл. По другом схватању, *неправилни* су глаголи с односом основа који одступа од онога који је карактеристичан за поједине глаголске врсте и глаголи који творе поједине облике другачије него већина глагола њихове врсте. Краће речено, према литератури *неправилни* су глаголи они који имају *неправилан однос основа* и *неправилну творбу појединих облика*. О овим питањима писали су Стакић (2011) и Ђуровић (2015б). Стакић детаљно и аргументовано анализира ’такозване’ *неправилне глаголе*. Приступ је, првенствено, дијахронијски и на тај начин се доказује да су савремени морфолошки ликови само резултат језичког развоја и језичких промена, а да никаквих *неправилности* нема. У раду се уместо термина *неправилни глаголи* предлажу термини *глаголи са аломорфима општег дела, глаголи са алтернативним основама, глаголи са алтернативним облицима, глаголски облици са аломорфним основама* и слично (Стакић 2011: 35). Најчешће, неки глагол са синхронијског становишта јесте *неправилан*, тј. има неку *неправилност* у конјугацији или *нерегуларан однос основа*, али дијахронијски посматрано постоји оправдано тумачење постојања облика и може се сматрати *правилним*⁴. *Неправилни глагол* указује на морфолошко одступање од обрасца исказаног правилом и термин *неправилни* не треба мешати са термином *нестандардни*, јер се у морфологији глагола у свим језицима овај термин користи као *маркер за морфолошка одступања* која су резултат, најчешће, *језичког развоја* и *језичких промена*. Могу се издвојити типови *неправилности* у морфологији глагола. То су примарно:

⁴ Детаљније о развоју глаголских облика види у Стакић 2011: 15–36.

- а) *суплетивне основе* (нпр. *бити-будем, слати-шаљем, ићи-идем* и сл.).
- б) *нерегуларно творени глаголски облици* (нпр. неправилна творба у радном гл. придеву: *ићи – ишао, ишла, ишло; јести – јео, јела, јело; красти – крао, крала, крао* и сл.).

Секундарни критеријуми јесу резултат неуклапања у дате класификације, па се ови типови неправилности само могу условно узети у обзир:

- а) *нерегуларан однос основа* (нпр. *стати – станем; надутти – надмем* и сл.).
- б) *укрштање глаголских врста* само условно указује на неправилност глагола јер не треба доследно сва укрштања гл. врста у конјугацији глагола сматрати неправилним. Ту се, пре свега, ради о дублетним облицима по различитим глаголским врстама, а глаголски облици су правилно творени. Некада је однос инфинитивне и презентске основе регуларан, а укрштања се јављају у појединим облицима у конјугацији глагола. Ипак, пошто се због стабилности и економичности система тежи укидању дублетизама и ту, најчешће, имамо или правилан глагол или глагол са нерегуларним односом основа. Нпр. *почети-почнем, маћи/макнути-макнем, макао/макнуо; ткати-ткам/ткем* и слично (Ђуровић 2015б: 696).

3.1.4. У релативно нове процесе убраја се и све чешћа употреба перифрастичног футура I. Перифрастични футур I није стандардни облик футура пошто се коси са критеријумом системности, али има своје место у оквиру појединих функционалних стилова (Ковачевић 2014: 9–38; Војводић 1996: 107–121). Ова конструкција није страна ни писцима из западног и југозападног (ијекавског) подручја српског језика, док код појединих писаца из источних крајева она преовлађује. Појава оваквог типа футура само се делимично може сврстати у „унутрашња померања”, и то пре свега због чињенице да је његовој појави допринела употреба глагола *хтети* у модалној функцији (нпр. *Неће да га види = Не жели да га види*), мада је вероватно ту пресудну улогу одиграо утицај оних српских говора у којима нема инфинитива или је он редак, што се, у крајњем, своди на балканизацију. Прихватањем овог облика нарушили бисмо морфолошки критеријум о грађењу глаголских облика. Јасан став о томе износи Симић (2009) и Ковачевић (2015). „Футуроид се, дакле, не може сматрати системским морфолошким обликом футура, јер је у супротности са системом морфолошких сложених глаголских облика, који се сви без изузетка творе комбинацијом личног облика помоћног глагола *бити* или *хтјети* и неличног облика основног глагола (ја сам писао; ја бејох писао; ја бих писао; ја ћу писати...). Футуроид негира дато творбено системско правило јер комбинује два лична глаголска облика: лични енклитички облик презента глагола *хтјети* и презентски облик основног глагола (ја ћу да пишем). И не само што комбинује два лична презентска облика, него у свој творбени састав футуроид укључује и неглаголску ријеч – везник *да*. То је друго системско творбено огрешење овога облика. Наиме, сви морфолошки

глаголски облици, без обзира јесу ли они прости или сложени, у свом саставу од врста ријечи имају само глаголе (прости се састоје од глаголске основе и наставка, а сложени од помоћног и основног глагола). У творби ниједног морфолошког глаголског облика у српском језику не учествује ниједна друга врста ријечи сем глагола. Глаголски облици су глаголски по томе што у свом саставу имају искључиво глаголе. Футуроид, међутим, у свом саставу осим два лична глаголска облика има још и везник. То је друга несистемска особина футуроида. Футуроид је, према томе, двоструко несистемски морфолошки глаголски облик: најприје по томе што на супрот свим другим сложеним глаголским облицима српскога језика настаје комбиновањем двају личних облика глагола, а затим и на основу тога што у његовој творби учествује везник *да* као неглаголска ријеч” (Ковачевић 2015: 41–42).

3.1.5. У унутарјезичке промене спада и укидање дихотомије типа: *остарити* (учинити старим) : *остар(ј)ети* (постати стар). Укидање наведене дихотомије иде најчешће у правцу *-ити* (нпр. *остарити*), јер је глагола на *-ити/-им* много више од оних на *-(ј)ети/-им*, као и због чињенице да и ови други имају презентску основу на *-и*, за коју је већ констатовано колико је моћна. Овај процес посебно је захватио глаголе изведене од придева на *-ав*, као што су *огаравити*, *омлитавити*, *омршавити* и сл., код којих некада стандардна форма на *-(ј)ети* почиње да делује као супстандардна. Постоје и случајеви, истина веома ретки, у којима је уједначавање ишло у обрнутом правцу, нпр. *ожив(ј)ети* (’учинити живим’ и ’постати жив’). Битно је само то да је наведена дистинкција за савременог говорника српског језика небитна, ирелевантна (Спасојевић 2013).

3.2. Промене услед страних утицаја.

Новије промене изазване директним утицајем страних језика, пре свега енглеског, у морфологији глагола огледају се у адаптацији глагола страног порекла. Страни глаголи добро се адаптирају, и то, најчешће, као глаголи на *-ирати*, *-исати*. Већином су моносемантични и најчешће су у речницима примарно одређени као двовидски глаголи (што је често погрешно, јер се по аналогiji, а не на основу употребе, сви гл. на *-ирати* и *-исати* сматрају двовидским) и оставља се простор за проверу њихове праве видске вредности. „Анализа је показала да глаголи са суфиксима *-исати*, *-ирати* и *-овати* нису без изузетка двовидски, него да и код њих долази до специјализације вида, тако да су неки од њих само свршени, а неки само несвршени. Истина у малом броју глагола, на шта је првенствено утицала семантика” (Спасојевић 2015).

4. На основу прегледа новије литературе може се констатовати да су глаголи често били предмет анализе, да су многе појаве преиспитиване из новог угла и да су јасније и критеријално постављене. Поједине категорије су детаљније описане, и то у сагледавању категорија у оквиру србистике, али и у оквиру словенских језика. У савременом српском језику оживљено је интересовање за морфологију у целини, али уже гледано и за морфологију глагола, о чему сведоче бројни радови, докторске дисертације и сл.

Континуитет у истраживању категорије глаголског вида резултирао је радовима који су донели значајне резултате у осветљавању и разумевању ове категорије у српском језику. Показано је да, иако се ради о општесловенској категорији, да гл. вид има специфична обележја у српском. Сви наведени радови допринели су опису савременог стања у морфологији глагола и представљају искорак у односу на традиционалну граматику. У овом раду циљ није био потпуни библиографски опис радова у вези са морфологијом глагола већ што потпунији преглед тема којима су се аутори бавили.

Сагледавајући глаголски систем у целини, очекује се даља стабилизација глаголског система и тежња ка уједначавању и одбацивању двојакних форми. С једне стране, све је већа усаглашеност и стандардног и разговорног језика, а с друге стране, неки облици који се наводе као стандардни у речницима и у правописним приручницима, показало се да реално не функционишу као стандардни облици у савременом српском језику (неки се чак уопште не употребљавају) и да су се облици који су били маркирани као дијалекатски наметнули као тенденција. Чињеница је и да се реално стање у језику мора усагласити са нормом (нпр. *надути-надујем* (ум. *надмем*)).

ЛИТЕРАТУРА

Белић 1999: А. Белић, *Историја српског језика: фонетика, речи са деklinацијом, речи са конјугацијом*, Изабрана дела Александра Белића; т. 4, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Војводић 1996: Д. Војводић, Статус футура I у књижевноуметничком и публицистичком стилу, *Јужнословенски филолог*, 52, 107–121.

Грицкат 1984–1985: И. Грицкат, Одлике глаголског видског парњаштва као семантички индикатори, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XXVII–XXVIII, Београд, 197–203.

Грубор 1953: Ђ. Грубор, *Аспектна значења*, Загреб: Југославенска академија знаности и умјетности.

Драгићевић 2015: Р. Драгићевић, Префиксација у србистици и славистици, у: Љ. Поповић, Д. Војводић, М. Номаћи (прир.), *У простору лингвистичке славистике*. Зборник научних радова поводом 65 година живота академика Предрага Пипера, Београд: Филолошки факултет.

Ђуровић–Спасојевић 2014: С. Ђуровић и М. Спасојевић, Још један поглед на видске парњаке у српском језику, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, LVII/1, Београд, 183–197.

Ђуровић 2015а: С. Ђуровић, *Укритање глаголских врста у конјугацији глагола у српском језику*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Ђуровић 2015б: С. Ђуровић, Неправилни глаголи у српском језику, *Српски језик*, XX, Студије српске и словенске, серија I, година XX, 689–696.

Ђуровић 2017а: С. Ђуровић, Морфолошки статус футура првог у српском језику, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46/1, Београд, 181–190.

Ђуровић 2017б: С. Ђуровић, О питањима проучавања глагола без видског парњака, *Наш језик*, 48/3–4, Београд: Институт за српски језик САНУ, 39–47.

Ђорђевић 2017: В. Ђорђевић, Видско парњаштво и префиксација у српском језику, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46/1, Београд, 203–212.

Ђорђевић 2018: В. Ђорђевић, *Видски парњааци у српском језику (имперфективни глагол : перфективни глагол изведен префиксима за-, из-, на-, о-, по-, с- и -у)* (необјављена докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету у Београду).

Ковачевић 2014: М. Ковачевић, Међуоднос футура првог и футуроида у савременом српском језику, *Радови Филозофског факултета*, бр. 16, књ. 1/1, Пале, 9–38.

Николић 2000: М. Николић, Основа и наставци презентских основа у српском стандардном језику, *Јужнословенски филолог*, 54/3–4, Београд, 737–746.

Николић 2007: М. Николић, Проблеми морфолошке анализе императива, *Књижевност и језик*, 54/3–4, Београд, 219–225.

Николић 2009: М. Николић, Творба глаголског прилога прошлог у српском књижевном језику, *Наш језик*, XL, 1–4, 13–25.

Новаков 2005: Р. Novakov, *Glagolski vid i tip glagolske situacije u engleskom i srpskom jeziku*, Novi Sad: Futura publikacije.

Пети 2002: М. Peti, Broj u glagola, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, књ. 28, 161–179.

Прањковић 2013: I. Pranjković, *Gramatička značenja*, Zagreb: Matica hrvatska.

Симић 2005: Р. Симић, Неке недоумице око морфологије глагола, *Српски језик*, X/1–2, Београд, 75–132.

Симић 2009: Р. Симић, Нормативни и употребни статус футуроида ЋУ/ЋЕШ... + ДА + ПРЕЗЕНТ, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/1, Београд, 51–55.

Спасојевић 2013: М. Спасојевић, *Глаголи на -(j)ети, -им у корелацији са глаголима на -ити, -им у савременом српском језику (нормативни и лексикографски аспект)*, Институт за српски језик САНУ, књ. 17, Београд.

Спасојевић 2014: М. Спасојевић, Двовидски глаголи са основама страног порекла и префиксација у српском језику, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 43/1, Београд, 235–245.

Спасојевић 2015: М. Спасојевић, *Двовидски глаголи у савременом српском језику* (необјављена докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету у Београду).

Стакић 2010: М. Стакић, *Морфо(но)лошке теме*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Стакић 2011: М. Стакић, О такозваним неправилним глаголима, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 40/3, Београд: Филолошки факултет, 15–36.

Стевановић 1991: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик*, I и II, Београд: Научна књига.

Стојановић 2016: М. Стојановић, *Полипрефиксирани глаголи у српском језику* (необјављена докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету у Београду).

Шарић 2011: Lj. Šarić, Glagolski prefiksi kao perfektivizatori, *Riječ*, 5, 7–27.

Sanja Ž. Đurović

SOME CURRENT PROCESSES IN VERB MORPHOLOGY

Summary

Although the system of a language changes as the language develops, the changes in morphology are far fewer than in other areas of grammar. The aim of this paper was to describe the current processes in verb morphology, caused by simplification and internal changes on the one hand, and external influence on the other. We point out that the use of certain past tenses (the imperfect and pluperfect tense, to be precise) has been reduced in some registers. For reasons of simplicity and economy, double variants of numerous verbs have been reduced to a single form. Increasing use of periphrastic future I is also a relatively new process. The impact of changes caused by foreign influence is marginal in terms of conjugation, since foreign verbs readily adopt *-iti*, *-isati* and conform to conjugation.

Key words: morphology, verb, Serbian language.